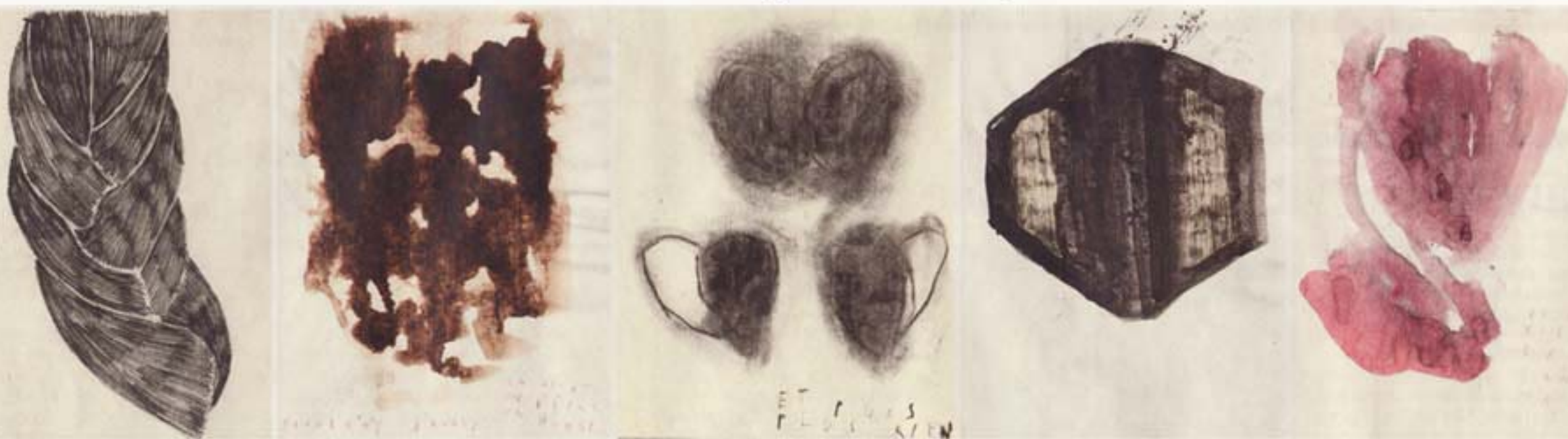

ARPAÏS DUBOIS over haar 'kamikazetentoonstelling' in de Antwerpse Galerie Van der Mieden

Elke dag een tekening, een jaar lang

Schilderes en tekenares Arpaïs Dubois (38) toont vanaf vandaag in Antwerpen haar 'nachtboeken': 46 schetsboeken met in totaal 2.748 tekeningen, die samen de dagboeken van één jaar en 26 dagen vormen. Een spiegel van zichzelf in tweeduizend en enige scherven. 'Ik sta in mijn blootje,' zegt ze. 'Zolang de tentoonstelling veraf was, had ik moed. Nu krimp ik weer in elkaar. Maar toch ben ik blij dat ik het doe.'

DOOR ERIC RINCKHOUT

BRUSSEL • In potlood, krijt, pastel, aquarel en inkt legt Arpaïs Dubois haar innerlijke wereld bloot. Beelden, woorden en kleuren, die zich onstuitbaar aan de kunstenaars opdringen en de vertolking zijn van gedachten en emoties. Verdriet, melancholie, vreugde en zoveel meer.

Elke dag maakt Arpaïs Dubois één of meerdere tekeningen. 's Nachts of 's avonds laat. Uitwaaiende vlekken, lichamen of delen ervan, licht surrealistische scènes met flarden enigmatische tekst in het Frans, de vadertaal van Arpaïs. In haar tekeningen zitten grote en kleine verhalen vol liefde, duistere gedachten, de verdwazing van de wereld en de zware last van de geschiedenis. Nu eens vol boosheid gekrast, dan weer met waterverf zacht geschilderd.

'Tot nu toe ontmantelde ik altijd mijn schetsboeken', vertelt de kunstenaar in haar kleine atelier in Antwerpen. 'Ik selecteerde zelf de tekeningen tot ik een verhaal had.' Tussen ons in liggen stapels schetsboeken, allemaal even groot en met een zwarte omslag. Het resultaat van jaren slapeloze nachten.

'Ik bracht soms vier tekeningen uit zo'n schetsboek samen in één lijst, dat is natuurlijk een vorm van manipulatie en escanerij. Zo kon ik ook heel wat dingen weg-moffelen. Ik behield de controle en kon het verhaal zo aantrekkelijk en toegankelijk maken als ikzelf wilde. Dat gaf mij ook een zekere rust, want ik plaatste een soort *paravent* voor mijn werk. Dat laat ik nu helemaal los. Nu presenteer ik alles. Het is een *tranche de vie*, één boek is ongeveer een week uit mijn leven. Er is niets gefilterd. Ik sta in mijn blootje, dit is mijn kamikazetentoonstelling.'

Vonk van emotie

De 46 schetsboeken worden chronologisch gepresenteerd, te beginnen met 1 januari 2010. Ze liggen netjes naast elkaar op speciaal voor de gelegenheid ontworpen tafels. Ter inzage van de bezoeker in galerie Van der Mieden in Antwerpen.

'Als je de moed hebt ze allemaal te door-spertelen, zie je dat er golven inzitten en dat bepaalde thema's steeds terugkeren. Ook voor mij was het een fijne oefening om daar zicht op te krijgen. Normaal gezien leg ik mijn schetsboeken een hele tijd opzij. Pas later kijk ik of bepaalde tekeningen een basis kunnen vormen voor een schilderij. De vonk is dan de herkenning van dat moment: de tekening moet opnieuw dezelfde emotie teweegbrengen. Het is belangrijk dat die emotie al verteerd is, maar tegelijk wil ik voor een schilderij wel vertrekken van iets dat mij al vertrouwd is. Uit de tekeningen die ik nu laat zien is nog geen schilderij voortgekomen, ik heb ze zelf nog maar onlangs opnieuw bekeken.'

Het idee voor zo'n tentoonstelling bestond al langer, maar het heeft enige overredingskracht gekost om de kunstenaar te overhalen. 'Ik ben er zelf over begonnen te praten als mogelijkheid, maar toch zit ik met een zeer dubbel gevoel: ik ben heel benieuwd

staansperiode ben ik alleen en spreek dus tegen mezelf. Een aantal dingen zijn louter aan mezelf gericht, weliswaar gaan ze ook over wat er in de buitenwereld gebeurt is, maar nu kan er dus een dialoog ontstaan.'

'Ik ben ook bang omdat de persoon die daar nu op de tafels ligt, de persoon die zich terugtrekt in het atelier en de telefoon niet opneemt, een heel ander iemand is dan de sociale persoon die ik in de buitenwereld ben. Mijn atelier is mijn beschutting.'

Arpaïs maakt soms één, soms drie, soms vijftien tekeningen per dag. Ze tekent elke dag. 'Dagelijks tekenen is een manier om mijn hoofd leeg te maken. Tot nu toe heb ik daar geen ander systeem voor gevonden. Sommige mensen gaan joggen (*lacht*). Ook

als ik ben gaan lesgeven (*Arpaïs Dubois is docente waarnemingstekeningen aan Sint-Lucas, Antwerpen, ER*) en de dingen zijn gezegd die gezegd moesten worden, is er een moment aan het einde van de dag dat ik moet tekenen. Anders blijven de zaken zich opstapelen.'

'Met mijn tekeningen stel ik orde op zaken en maak ik een analyse, tegelijk in beelden en woorden. Ze ontstaan samen. Soms zitten er dromen in de tekeningen, mijn dromen zijn heel beeldend en weinig verhalend: ze worden mij bijna op een blaadje gepresenteerd. Ik schrijf in het Frans omdat dat de taal is waarin ik denk. Voor de tentoonstelling heb ik de teksten vertaald, als steun voor de kijker. Maar ik besef dat het bijna onmogelijk is: veel beelden zijn taalgebonden en de woordspelingen worden verpletterd.'

'Of mijn kunst therapeutisch is? Nee, en ik hou ook niet van het woord 'therapie'. Koken en poetsen zijn voor sommige mensen ook een therapie (*lacht*). Ik ben een bewuste tekenaar, ik doe niet aan *écriture automatique*. Ik schakel niet alles uit terwijl ik teken. Teken is trouwens hard labeur. Ik weet ook nooit waar de tekening mij zal brengen: binnen de

seconde komt er iets in me op en moet ik er iets mee doen. Als ik schilder bestaat tijd niet, is er ook geen druk. Schilderen is een feest: ik weet vanwaar ik vertrokken ben en waar ik altijd op kan terugvallen. Tijdens het tekenen hoor ik daarentegen van alles in mijn hoofd dat op het blad moet en dat stopt pas als ik moe ben. Teken is ook vaak pijnlijk omdat ik diep kerf. Ik wil zo eerlijk mogelijk zijn, anders zouden het illustraties worden. En ik hou niet zo van verhaaltjes.'

'Ooit heb ik een tiental maanden niet kunnen tekenen. Iets triestig kan je je niet voorstellen. Ik zat hier, al die uren, te wachten tot er iets kwam. En er kwam niets, er kwam geen tekening op bezoek. Dat is een heel andere vorm van alleen zijn. Mijn leven in het atelier stopte. Het tegenwicht was weg, waardoor alles in de buitenwereld zwaar werd: werken, winkelen, een brief posten. Ik was blij dat het voorbij was, maar heb nooit willen onderzoeken wat het blok had veroorzaakt.'

Arpaïs Dubois heeft nog een tweede, bescheiden tentoonstelling lopen, in het psychiatrisch centrum Elim in Kapellen. 'Daar toon ik tekeningen van tien jaar geleden, uit een bundel die ook een jaar bestreek. Het zijn allemaal lichamen. Ik wou die tekeningen tonen omdat het daar gaat om mensen die het moeilijk hebben met wat in hun hoofd en vermoedelijk ook in hun lijf omgaat. Ik ken de gevallen niet, maar begin februari hebben we samen een gesprek. Ik wou de mensen dit bieden, omdat ik toen ook in een zeer moeilijke periode zat en die gevoelens probeerde uit te drijven met mijn beelden van het lichaam. Voorts hangen er vier doeken die een zeer geruststellende omgeving laten zien. Werken die tonen dat zo'n situatie voorbij kan gaan. Het is een hommage aan de tijd, die veel kan helen.'

Concentratiekampen

Arpaïs Dubois benadrukt dat haar werk over de kleine dingen des levens gaat. Waarin weliswaar grote verhalen schuilgaan. Neem het verhaal van haar vader, een Fransman. Zij is in Gent geboren, groeide tot haar zes jaar op in een dorpje in de buurt van de Mont Ventoux, maar woont sindsdien weer in België. 'Mijn papa is 87. Ik heb een boekje over hem gemaakt, mijn afstudeerproject. Dat was therapie, ik had dat toen nodig. Mijn vader heeft de concentratiekampen overleefd, maar daar werd thuis niet over gesproken. Voel dat maar eens als je drie, zes of zestien bent. Er waren zoveel houdingen, woorden en reacties, die ik niet begreep. In mijn boek ben ik vertrokken van het grote verhaal over de kampen, waar ik tekeningen heb bijgemaakt, want mijn vader wou niet meewerken - tot op het laatste. Nadien, mijn papa was toen al 75, is hij over zijn ervaringen begonnen te spreken in scholen, onophoudelijk. Iets wat hij vijftig jaar lang nooit had gedaan. Sindsdien hebben wij een echte vader-dochterrelatie.'

Haar vader zat teruggetrokken in een schild, *une carapace*. Laat dat nu net een woord en een beeld zijn, dat vaak voorkomt in de geheimzinnige en verlokkelijke tekeningen van Arpaïs Dubois. Een eenvoudig, concreet beeld waarin een beladen verhaal besloten ligt.

KUNSTENARES ARPAÏS DUBOIS:
Met mijn tekeningen stel ik orde op zaken en maak ik een analyse, tegelijk in beelden en woorden

■ Dubois tekende iedere avond en bundelde haar werk in 46 schetsboeken.

FOTO JONAS LAMPEIS

i *Trois Cent Quatre-Vingt-Onze* tot 12 maart in Galerie Van der Mieden, Pourbusstraat 15, Antwerpen. Woe-za 14-18 uur. www.vandermieden.com. *Du corps au monde* tot 27 maart in Centrum voor Psychotherapie, Jagersdreef 100, Kapellen. Za, zon en feestdagen 14-17 uur. www.elim.be en www.arpaïs.com